

Fördelning av resurser för att förebygga angrepp av lodjur och varg på tamdjur

- Ett diskussionsunderlag

Viltskadecenter har tagit fram fyra tabeller för att förse berörda myndigheter, intresseorganisationer, företag och enskilda personer med underlag för en diskussion om hur resurser till åtgärder för att förebygga angrepp av lodjur och varg på tamdjur ska prioriteras fördelas i och mellan länen.

Vi har utgår från att följande råder:

- Syftet med åtgärderna är att hålla antalet angrepp i landet på en så låg nivå som möjligt.
- Medlen för bidrag till rovdjursavvisande stängsel är inte obegränsade.
- Antalet lodjur som kan skjutas vid skyddsjakt/licensjakt är inte obegränsat.
- Antalet vargar som kan skjutas vid skyddsjakt/licensjakt är inte obegränsat.

I tabellerna har vi sammanställt det genomsnittliga antalet angrepp på tamdjur av lodjur och varg per år under åren 2021, 2022 och 2023. Datat kommer från besiktningar i Rovbase. I tabellen redovisas även antalet *fårgårdar* (gårdar som enligt Jordbruksverkets fårräkning i början av juni 2023 redovisat att de hade får). Antalet gårdar med får i Sverige ger av naturliga skäl en siffra som är högre än antalet *företag* med får, eftersom alla fårgårdar inte bedriver näringsverksamhet. Vi har mötts av uppfattningen att uppgiften på totalt ca 12 000 fårgårdar i Sverige är en överskattning och att de 8 300 registrerade fårföretagen är den siffra som bör användas istället. Jordbruksverket menar emellertid att 12 000 är den siffra som närmast beskriver antalet besättningar och vi har därför använt den i våra beräkningar. VSC kan inte avgöra i vilken utsträckning Jordbruksverkets uppgifter om antalet fårårar motsvarar det verkliga antalet, men även om detta ligger någonstans mellan 8 300 och 12 000 så bedömer vi att beräkningar med siffran 12 000 ger en god uppfattning om den relativa fördelningen av fårgårdar över landet, vilket är det som spelar roll för detta ändamål. Uträkningen av andelen gårdar med angrepp är något problematisk eftersom samma gård vid några få tillfällen har haft upprepade angrepp under samma år. Vi har inte tagit hänsyn till detta här, utan helt enkelt dividerat antalet angrepp med antalet gårdar i varje län. För att få ett mått på tätheten av fårgårdar har vi använt data på länens yta från Statistikmyndigheten SCB.

Bidrag till akuta åtgärder direkt efter ett besiktigt rovdjursangrepp har högst prioritet i alla delar av landet. Därför föreslår vi endast en prioriteringsordning för de tre andra mest använda förebyggande åtgärderna: Bidrag till rovdjursavvisande stängsel (RAS), skyddsjakt/licensjakt på lodjur och skyddsjakt/licensjakt på varg. Prioritetsordningen anges från 1 (högsta prio) till 3.

Underlaget är inte utformat för att vara en komplett vägledning för hur länsstyrelserna bör prioritera. I vårt förslag till prioritering har vi utgått ifrån att det enda syftet med åtgärderna är att hålla antalet angrepp av lodjur och varg på en så låg nivå som möjligt. Det kan även finnas andra syften med de olika åtgärderna, liksom konflikter med mål som inte har med rovdjursförvaltning att göra. Föreliggande underlag kan fungera som en utgångspunkt för mer konkreta diskussioner i t ex viltförvaltningsdelegationer och förhoppningsvis mynna ut i väl underbyggda uppfattningar, strategier och beslut.

Tabell 1. Översikt av bakgrundsuppgifter för alla län samt föreslagen prioriteringsordning för skadeförebyggande åtgärder förutsatt att det varken finns obegränsat med medel för bidrag till RAS eller ett obegränsat uttag ur lodjurs- och vargpopulationerna i form av skyddsjakt/licensjakt.

Bakgrundsdata									Prioriteringsordning		
	Loangrepp Medel	Vargangrepp Medel	Antal fårgårdar	Loangrepp/ fårgård	Vargangrepp/ fårgård	Andel gårdar med angrepp	Länets yta (km ²)	Fårgård /km ²	Bidrag RAS	Skyddsjakt /licensjakt Lodjur	Skyddsjakt /licensjakt Varg
Blekinge	1,3	1,0	410	0,3%	0,2%	0,6%	2931	0,14	3	2	1
Dalarna	1,3	6,7	481	0,3%	1,4%	1,7%	28029	0,02	1	3	2
Gotland	0,0	0,0	353	0,0%	0,0%	0,0%	3135	0,11	-	-	-
Gävleborg	6,0	3,3	446	1,3%	0,7%	2,1%	18118	0,02	1	2	3
Halland	0,7	2,7	579	0,1%	0,5%	0,6%	5427	0,11	3	2	1
Jämtland	0,3	0,0	269	0,1%	0,0%	0,1%	48935	0,01	1	2	3
Jönköping	2,7	2,0	686	0,4%	0,3%	0,7%	10437	0,07	1	2	3
Kalmar	6,0	2,0	628	1,0%	0,3%	1,3%	11165	0,06	3	1	2
Kronoberg	3,7	3,0	514	0,7%	0,6%	1,3%	8424	0,06	3	1	2
Norrbottn	0,3	0,0	210	0,2%	0,0%	0,2%	97239	0,00	1	2	3
Skåne	0,7	10,0	1327	0,1%	0,8%	0,8%	10968	0,12	3	2	1
Stockholm	2,0	3,7	488	0,4%	0,8%	1,2%	6524	0,07	3	2	1
Södermanland	1,3	2,3	458	0,3%	0,5%	0,8%	6075	0,08	3	2	1
Uppsala	3,3	3,0	503	0,7%	0,6%	1,3%	8190	0,06	1	2	3
Värmland	0,7	1,7	590	0,1%	0,3%	0,4%	17519	0,03	1	3	2
Västerbotten	0,3	1,3	315	0,1%	0,4%	0,5%	54665	0,01	1	3	2
Västernorrland	2,3	0,5	317	0,7%	0,2%	0,9%	21549	0,01	1	2	3
Västmanland	2,0	1,5	243	0,8%	0,6%	1,4%	5118	0,05	1	2	3
V:a Götaland	20,0	12,7	2232	0,9%	0,6%	1,5%	23800	0,09	3	1	2
Örebro	0,7	3,7	453	0,1%	0,8%	1,0%	8504	0,05	1	3	2
Östergötland	3,3	3,0	702	0,5%	0,4%	0,9%	10559	0,07	3	2	1

Tabell 2. Län som bör prioriteras avseende medel för bidrag till RAS. I denna kategori finns län som har en relativt låg täthet av fårgårdar och flera etablerade vargrevir samt län som ligger i anslutning dessa.

Bakgrundsdata									Prioriteringsordning		
	Loangrepp Medel	Vargangrepp Medel	Antal fårgårdar	Loangrepp/ fårgård	Vargangrepp/ fårgård	Andel gårdar med angrepp	Länets yta (km ²)	Fårgård /km ²	Bidrag RAS	Skydds jakt /licensjakt Lodjur	Skydds jakt /licensjakt Varg
Dalarna	1,3	6,7	481	0,3%	1,4%	1,7%	28029	0,02	1	3	2
Gävleborg	6,0	3,3	446	1,3%	0,7%	2,1%	18118	0,02	1	2	3
Jämtland	0,3	0,0	269	0,1%	0,0%	0,1%	48935	0,01	1	2	3
Jönköping	2,7	2,0	686	0,4%	0,3%	0,7%	10437	0,07	1	2	3
Norrbottn	0,3	0,0	210	0,2%	0,0%	0,2%	97239	0,00	1	2	3
Uppsala	3,3	3,0	503	0,7%	0,6%	1,3%	8190	0,06	1	2	3
Värmland	0,7	1,7	590	0,1%	0,3%	0,4%	17519	0,03	1	3	2
Västerbotten	0,3	1,3	315	0,1%	0,4%	0,5%	54665	0,01	1	3	2
Västernorrland	2,3	0,5	317	0,7%	0,2%	0,9%	21549	0,01	1	2	3
Västmanland	2,0	1,5	243	0,8%	0,6%	1,4%	5118	0,05	1	2	3
Örebro	0,7	3,7	453	0,1%	0,8%	1,0%	8504	0,05	1	3	2

Tabell 3. Län som bör prioriteras avseende möjlighet till skyddsjakt/licensjakt på varg. I denna kategori finns län som har en relativt hög täthet av fårgårdar och etablerade vargrevir samt län som ligger i anslutning till dessa.

Bakgrundsdata									Prioriteringsordning		
	Loangrepp Medel	Vargangrepp Medel	Antal fårgårdar	Loangrepp/ fårgård	Vargangrepp/ fårgård	Andel gårdar med angrepp	Länets yta (km ²)	Fårgård /km ²	Bidrag RAS	Skyddsjakt /licensjakt Lodjur	Skyddsjakt /licensjakt Varg
Blekinge	1,3	1,0	410	0,3%	0,2%	0,6%	2931	0,14	3	2	1
Halland	0,7	2,7	579	0,1%	0,5%	0,6%	5427	0,11	3	2	1
Skåne	0,7	10,0	1327	0,1%	0,8%	0,8%	10968	0,12	3	2	1
Stockholm	2,0	3,7	488	0,4%	0,8%	1,2%	6524	0,07	3	2	1
Södermanland	1,3	2,3	458	0,3%	0,5%	0,8%	6075	0,08	3	2	1
Östergötland	3,3	3,0	702	0,5%	0,4%	0,9%	10559	0,07	3	2	1

Tabell 4. Län som bör prioriteras avseende möjligheter till skyddsjakt/licensjakt på lodjur. I denna kategori finns län som har en relativt hög täthet av fårgårdar och relativt sett en högre andel av lodjursangrepp på tamdjur.

Bakgrundsdata									Prioriteringsordning		
	Loangrepp Medel	Vargangrepp Medel	Antal fårgårdar	Loangrepp/ fårgård	Vargangrepp/ fårgård	Andel gårdar med angrepp	Länets yta (km ²)	Fårgård /km ²	Bidrag RAS	Skyddsjakt /licensjakt Lodjur	Skyddsjakt /licensjakt Varg
Kalmar	6,0	2,0	628	1,0%	0,3%	1,3%	11165	0,06	3	1	2
Kronoberg	3,7	3,0	514	0,7%	0,6%	1,3%	8424	0,06	3	1	2
V:a Götaland	20,0	12,7	2232	0,9%	0,6%	1,5%	23800	0,09	3	1	2